

5.0 KERANGKA PERBANDARAN DI MALAYSIA

BAB 5.0

KERANGKA PERBANDARAN DI MALAYSIA

Potensi perkembangan bandar perlu dirancang dengan sebaik mungkin selaras dengan perubahan teknologi dan cabaran globalisasi. Ini adalah untuk memastikan bandar dapat memberi sumbangan yang maksimum kepada pertumbuhan ekonomi negara. Proses perkembangan bandar yang tidak terkawal telah menyebabkan rebakan bandar sehingga sebahagian daripada kawasan pertanian utama dan kawasan sensitif alam sekitar telah dibangunkan sebagai kawasan pembangunan.

Rancangan Fizikal Negara Ke-3 (RFN Ke-3) telah mengenalpasti enam (6) konurbasi di Malaysia iaitu -

- i. Konurbasi Nasional (Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur, Wilayah Persekutuan Putrajaya dan sebahagian daripada Negeri Selangor termasuklah Daerah Klang, Daerah Petaling, Daerah Gombak, Daerah Hulu Langat, Daerah Kuala Langat serta Daerah Sepang);
- ii. Konurbasi Selatan (sekitar Johor Bahru termasuk Iskandar Puteri, Senai, Kulai, Skudai, Pasir Gudang, Tanjung Pelepas, Pontian, Kota Tinggi, Desaru dan Pengerang);
- iii. Konurbasi Utara (Pulau Pinang dan sebahagian Seberang Perai);
- iv. Konurbasi Timur (sekitar Kuantan - Pekan - Gambang);
- v. Konurbasi Kota Kinabalu (sekitar Bandaraya Kota Kinabalu, Tuaran, Putatan dan Papar); dan
- vi. Konurbasi Kuching (sekitar Bandaraya Kuching).

12 Zon Promosi Pembangunan (ZPP) di Semenanjung Malaysia, satu (1) di Wilayah Persekutuan Labuan dan empat (4) di Negeri Sabah merupakan kawasan aglomerasi bandar yang mempunyai hubungkait ekonomi yang berpotensi untuk membangun dengan pesat dan memberi fokus ke atas pertambahan penduduk dan pembangunan negeri.

- **Pusat petempatan yang mempunyai hubungkait yang kukuh dari segi aktiviti ekonomi, sosial dan juga pentadbiran;**
- **Mempunyai bilangan penduduk melebihi 10,000 orang dan merupakan pusat pekerjaan utama; dan**
- **Mempunyai kemudahan perbandaran yang mencukupi dan berdaya maju.**

Terdapat 37 Pusat Katalis di Semenanjung Malaysia dan Wilayah Persekutuan Labuan serta 10 di Negeri Sabah. Pusat Katalis merupakan bandar sederhana dan kecil yang mempunyai lokasi yang strategik bagi memandu pertumbuhan perbandaran kawasan sekitarnya dan berpotensi untuk menjadi hab yang mempunyai fungsi khusus. Pusat Katalis juga merupakan kawasan di luar Konurbasi dan ZPP yang mempunyai fungsi dan kepentingan dalam pembangunan ekonomi tempatan.

Sehubungan itu, bagi memastikan bandar dapat diuruskan dengan baik, DPN2 telah digubal untuk membantu PBT dalam mengurus bandar-bandar di dalam kawasan PBT.

5.1 Definisi Bandar

Definisi bandar adalah -

Kawasan yang diwartakan serta kawasan tepu bina yang bersempadan dengannya dan gabungan kedua-dua kawasan ini mempunyai penduduk 10,000 orang atau lebih; atau *kawasan pembangunan khusus; atau pusat pentadbiran daerah walaupun penduduk kurang daripada 10,000 orang dan sekurang-kurangnya 60% penduduknya berumur 15 tahun dan ke atas terlibat dalam aktiviti bukan pertanian.

***Kawasan Pembangunan Khusus:**

"Kawasan pembangunan yang tidak diwartakan dan boleh dikenalpasti serta terpisah dari mana-mana kawasan yang diwartakan atau kawasan tepu bina melebihi lima (5) km. Kawasan berkenaan mempunyai penduduk sekurang-kurangnya 10,000 orang dengan 60% daripada penduduknya berumur 15 tahun dan ke atas terlibat dalam aktiviti bukan pertanian".

Rajah 5.1: Ilustrasi Definisi Bandar

5.2 Penentuan Had Sempadan Bandar

Penentuan Had Sempadan Bandar amat penting dalam merancang pertumbuhan perbandaran untuk mengelakkan masalah rebakan bandar (urban sprawl) yang akan menyebabkan pembaziran sumber. Had Sempadan Bandar membolehkan PBT menetapkan kawasan yang boleh dibangunkan dan kawasan yang perlu dikekalkan sebagai kawasan hijau.

Sempadan bandar adalah penting bagi memudahkan pentadbiran sesuatu bandar. Oleh itu, dicadangkan supaya setiap rancangan tempatan menggunakan dan mengaplikasikan istilah dan kriteria had pembangunan bandar yang diutarakan dalam DPN2. Bagi bandar-bandar yang telah tersenarai dalam Kajian Profil Bandar (KPB) (2009) dan KPB2 (2013), PBN perlu mengambil tindakanewartakan sempadan bandar tersebut yang telah dikenalpasti dalam kajian ini.

Terdapat dua (2) konsep Penentuan Had Sempadan Bandar yang telah dikenalpasti untuk dilaksanakan di sesebuah bandar iaitu Sempadan Pertumbuhan Bandar / *Urban Growth Boundary* (UGB) dan Sempadan Pembendungan Bandar / *Urban Containment Boundary* (UCB).

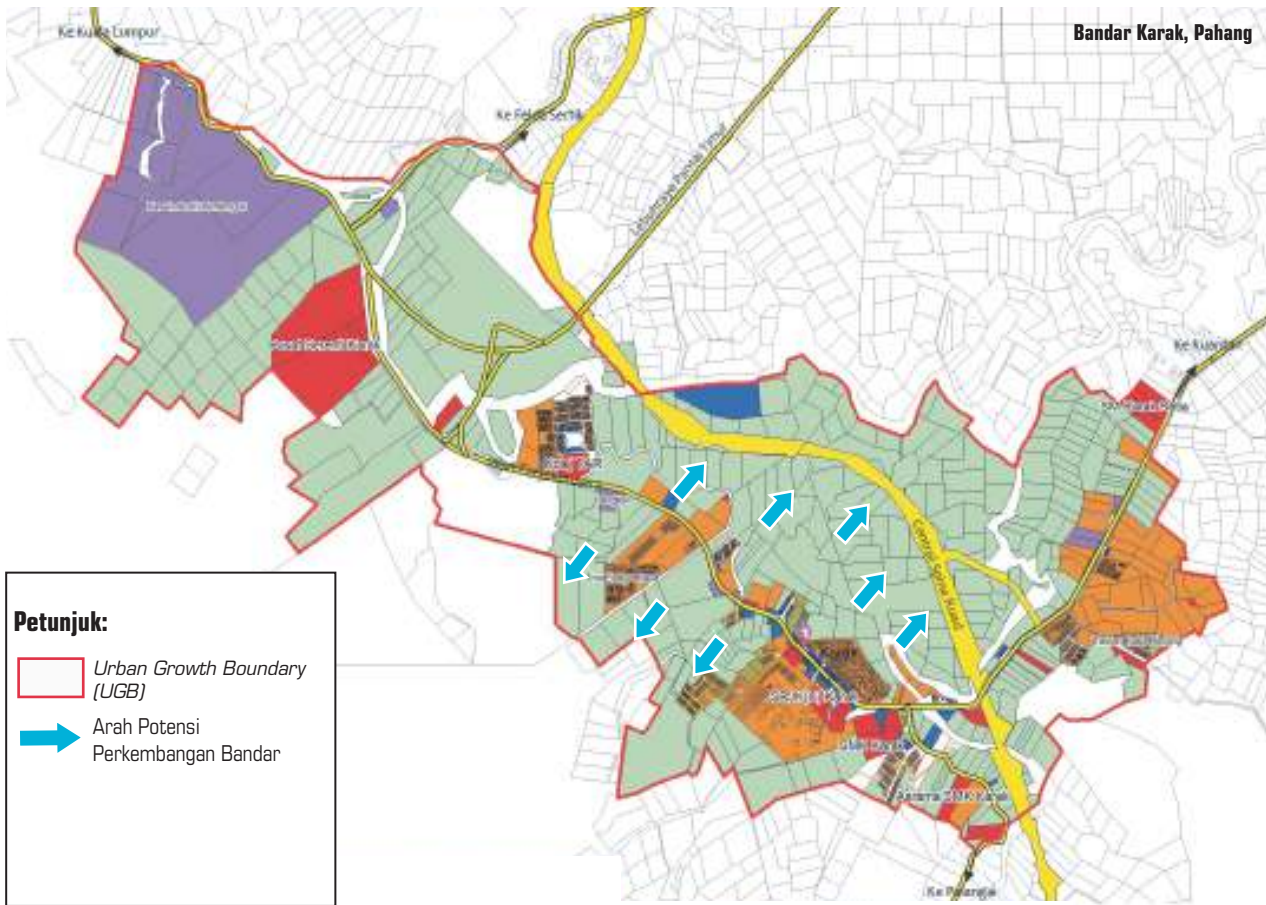
5.2.1 Sempadan Pertumbuhan Bandar / *Urban Growth Boundary* (UGB)

- UGB yang ditetapkan bagi pembangunan sesuatu bandar sepertimana yang dikenalpasti dalam rancangan pemajuan;
- UGB merupakan satu garisan yang mengelilingi kawasan perbandaran sedia ada untuk menjadi pemisah antara kawasan yang boleh dibangunkan atau tidak;
- Kawasan liputan UGB lebih luas berbanding kawasan pembangunan sedia ada bagi memberi suntikan ekonomi serta mewujudkan bandar yang berdaya saing khususnya untuk bandar kecil dan sederhana.

Bandar Batu Pahat, Johor

Rajah 5.2: Contoh Pemakaian UGB

Sumber: Profil Bandar Kedua Negeri Pahang, 2013

Sekolah Kebangsaan Karak, Pahang

Masjid Jamek Karak, Pahang

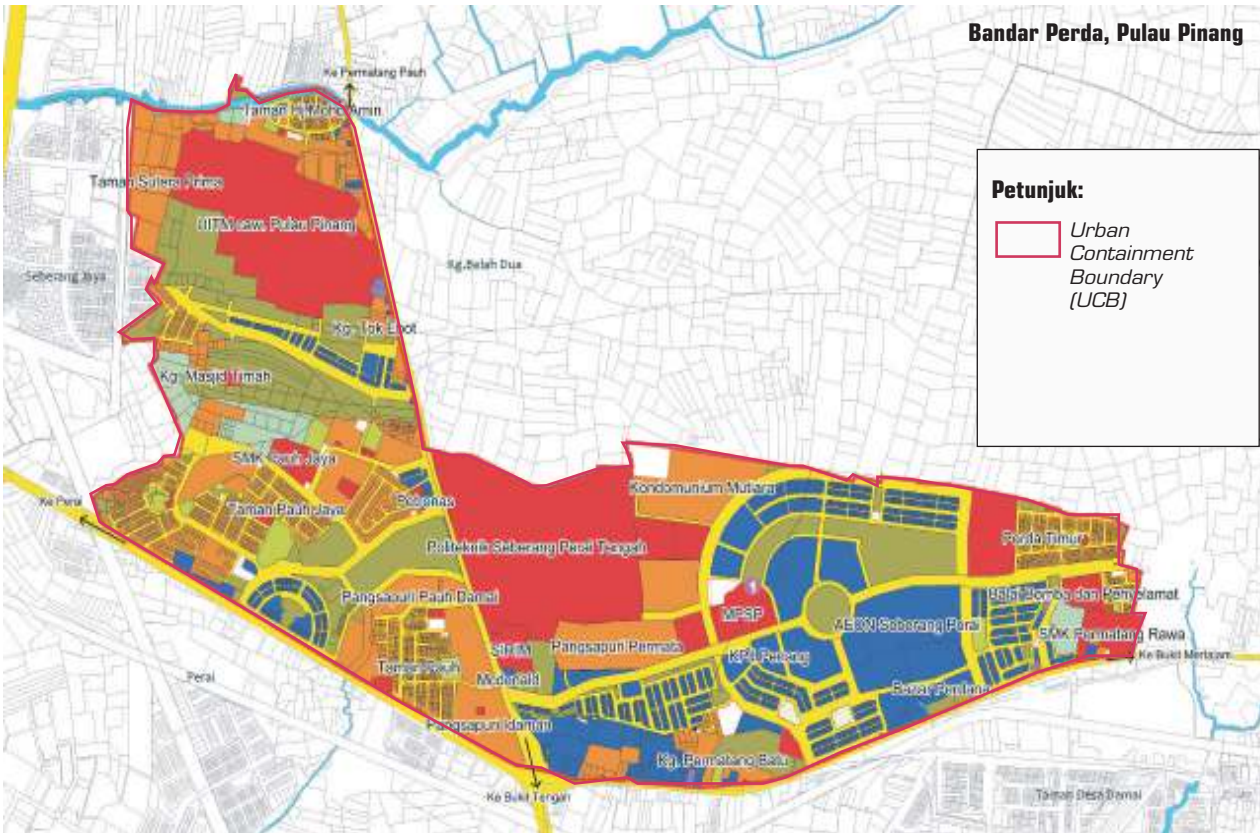
5.2.2 Sempadan Pembendungan Bandar / *Urban Containment Boundary* (UCB)

- UCB merupakan satu garisan yang mengelilingi kawasan perbandaran sedia ada untuk menghadkan pembangunan perbandaran;
- UCB membantu PBT untuk memenuhi beberapa matlamat perancangan seperti -
 - a. Meningkatkan kebolehlaksanaan dan daya maju pengangkutan awam dengan penumpuan pembangunan;
 - b. Menggalakkan pembangunan bercampur;
 - c. Memaksimumkan penggunaan infrastruktur sedia ada dan mengurangkan kos infrastruktur baru;
 - d. Menghidupkan atau menggiatkan pusat bandar;
 - e. Mengekalkan *working land base* (pertanian, luar bandar, hutan, tanah dan sumber lain); dan
 - f. Menentukan kawasan pembangunan masa hadapan.
- Diaplikasikan di kawasan serakan konurbasi yang telah berkembang secara meluas dan tidak efisien serta mengancam kawasan pertanian utama negara dan kawasan sensitif alam sekitar.
- UCB juga digunakan dalam kawasan pembangunan khusus yang dibangunkan berdasarkan spekulasi dan belum digazetkan lagi.
- Kebiasaannya, penentuan UCB boleh menggunakan sempadan pertumbuhan sedia ada untuk mengawal rebakan bandar secara tidak efisien.

Pemandangan di sekitar Pusat Bandar Kuala Lumpur

Rajah 5.3: Contoh Pemakaian UCB

Sumber: Profil Bandar Kedua Negeri Pulau Pinang, 2013

Balai Bomba dan Penyelamat Malaysia, Perda, Pulau Pinang

Ibu Pejabat Polis Daerah, Seberang Perai Tengah

5.3 Kriteria Penentuan Had Sempadan Bandar

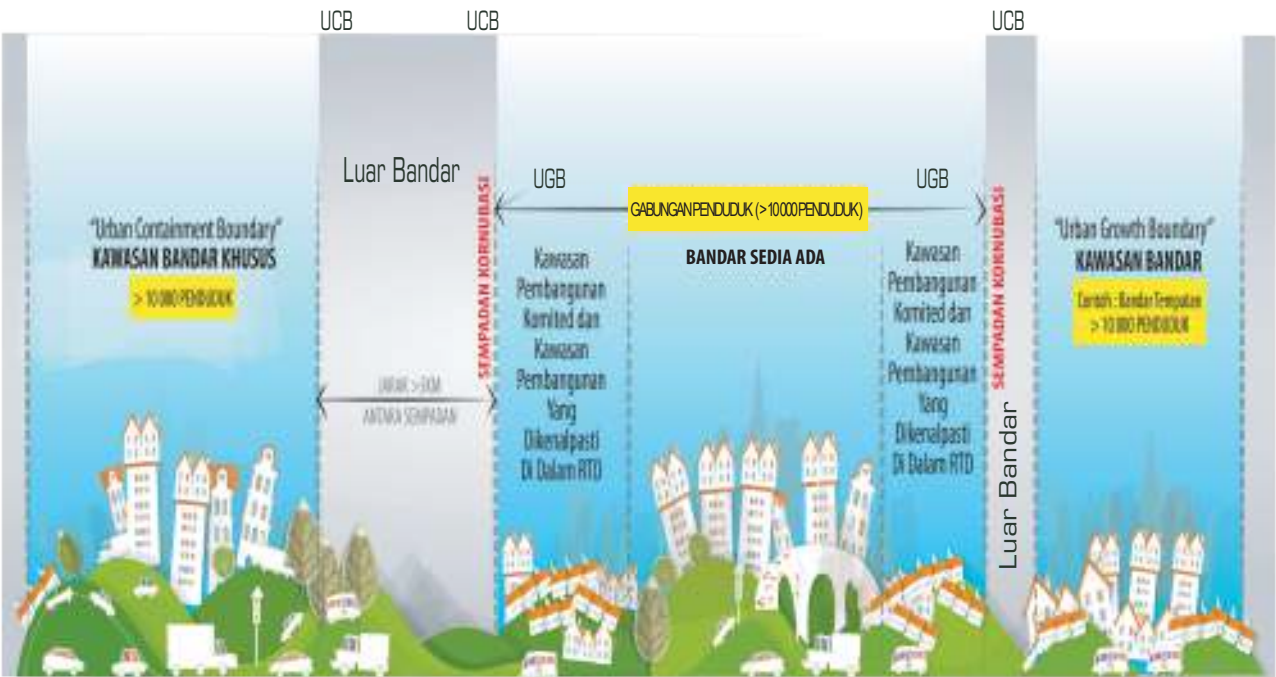
Penentuan Had Sempadan Bandar adalah amat penting bagi memastikan bandar-bandar di Malaysia berkembang maju secara teratur dan efisien. Sempadan bandar dapat mengurangkan rebakan bandar yang mana telah menimbulkan banyak kesan negatif terhadap alam sekitar. Penetapan UCB dan UGB perlu dikenalpasti dalam Rancangan Struktur Negeri dan Rancangan Tempatan di bawah Akta 172.

Berikut merupakan 11 kriteria Penetapan Had Sempadan Bandar iaitu:

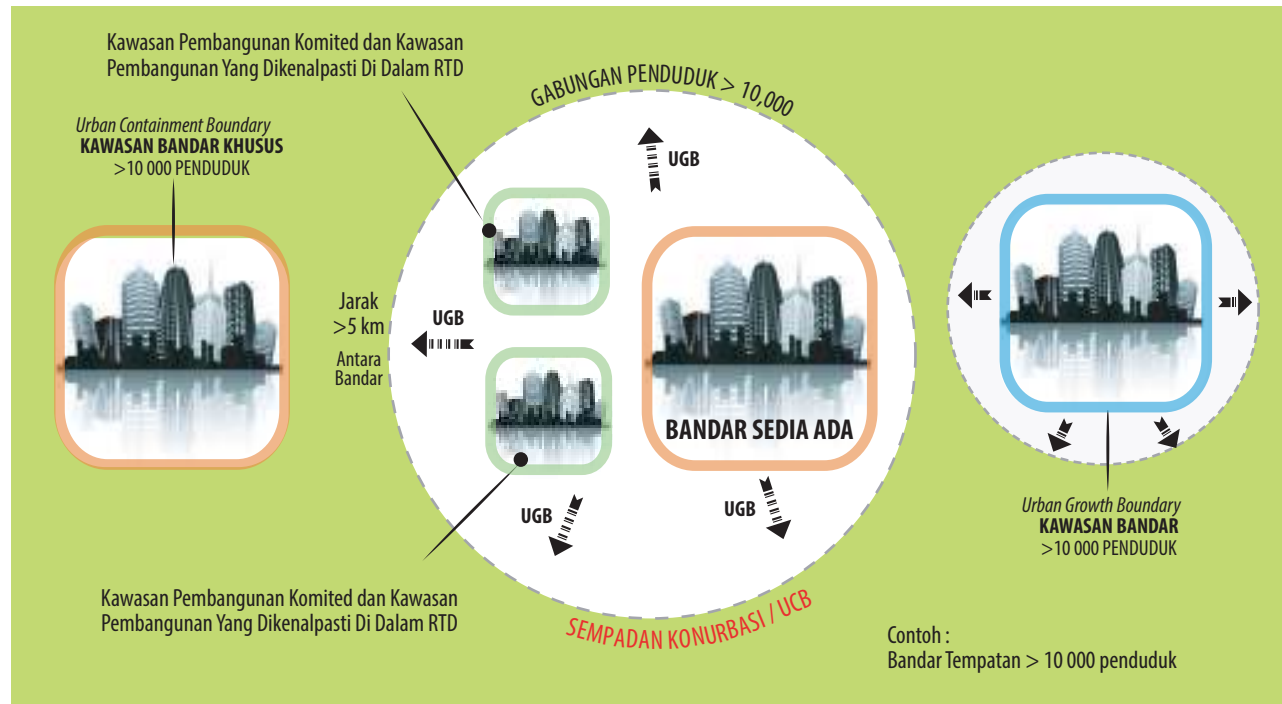
Jadual 5.1: 11 Kriteria Penetapan Had Sempadan Bandar

NO.	KRITERIA	PENERANGAN
1.	Sempadan Pentadbiran Bandar Sedia Ada	Menentukan sama ada penggunaan UCB atau UGB
2.	Saiz Penduduk	$\geq 10,000$ penduduk/ Pusat Pentadbiran Daerah
3.	Geografi (Contoh: Topografi, Geologi dan lain-lain)	Sungai, bukit atau gunung boleh menjadi sempadan UCB/UGB
4.	Alam Sekitar (Contoh: KSAS, Hutan Simpan, Badan Air dan lain-lain)	Kawasan sensitif alam sekitar perlu diletakkan di luar sempadan UCB/UGB terutama jika berada di luar sempadan bandar sedia ada
5.	Kawasan Tepu Bina	Diambilkira dalam kawasan UCB/UGB. Tepu bina di luar bandar sedia ada boleh dimasukkan dalam sempadan mengikut kesesuaian dan intensiti
6.	Kawasan <i>Brownfield</i> / Tanah Kosong	Jika berada dalam sempadan bandar sedia ada perlu dimasukkan dan dibangunkan
7.	Pembangunan Komited	Dimasukkan dalam sempadan UCB/UGB kerana akan menjadi sebahagian dari kawasan tepu bina
8.	Sempadan Lot	Sempadan perlu mengikut lot sedia ada untuk memudahkan perancangan dan pembangunan tanah
9.	Jajaran Jalan Utama	Dipertimbangkan jika sesuai sebagai sempadan
10.	Kawasan Yang Berpotensi Dari Segi Ekonomi dan Sosial	Diambilkira untuk perancangan dan perancangan bandar akan datang
11.	Kawasan Yang Berpotensi Dibangunkan Dalam Rancangan Pembangunan	Sebahagian atau keseluruhan kawasan berpotensi boleh dimasukkan dalam UCB/UGB

Rajah 5.4: Contoh Penggunaan Had Sempadan Pertumbuhan Bandar

Rajah 5.5: Contoh Penggunaan Sempadan Pertumbuhan Bandar (UGB) dan Sempadan Pembendungan Bandar (UCB)

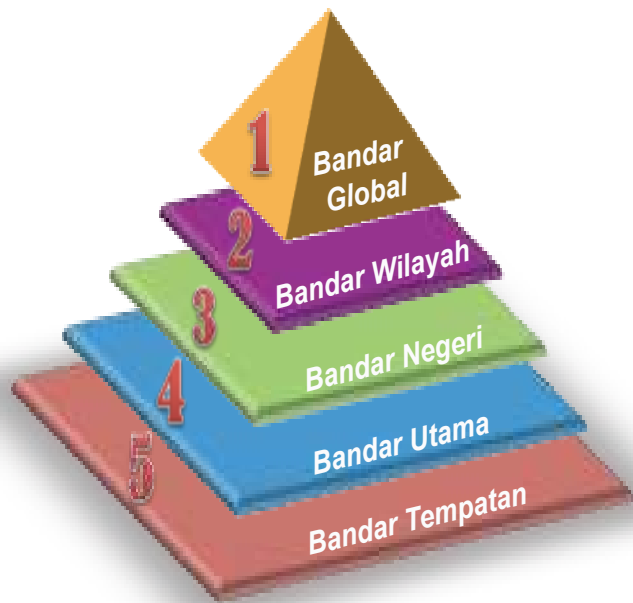
Kawasan Luar Bandar

5.4 Hierarki Bandar

DPN2 telah mengenalpasti 283 buah bandar di Semenanjung Malaysia (Rajah 5.6) manakala lima (5) buah bandar di Wilayah Persekutuan Labuan (Rajah 5.7). Bandar-bandar ini terbahagi kepada lima (5) peringkat hierarki bandar. Ini adalah berasaskan kepada unjuran penduduk tahun 2025 sepertimana yang ditunjukkan dalam Jadual 5.2.

Dari segi fungsi bandar, setiap 288 bandar di Semenanjung Malaysia dan Wilayah Persekutuan Labuan mempunyai fungsi umum bandar. Fungsi umum bandar merujuk kepada fungsi asas bandar yang menawarkan kemudahan perniagaan, perumahan, pendidikan, kesihatan, pengangkutan, rekreasi dan sosial kepada penduduk setempat. Pertumbuhan fizikal dan ekonomi di bandar-bandar ini secara umumnya dipacu oleh sektor perniagaan dan perdagangan.

**HIERARKI BANDAR
DASAR PERBANDARAN NEGARA KEDUA**

Bandaraya Johor Bahru, Johor

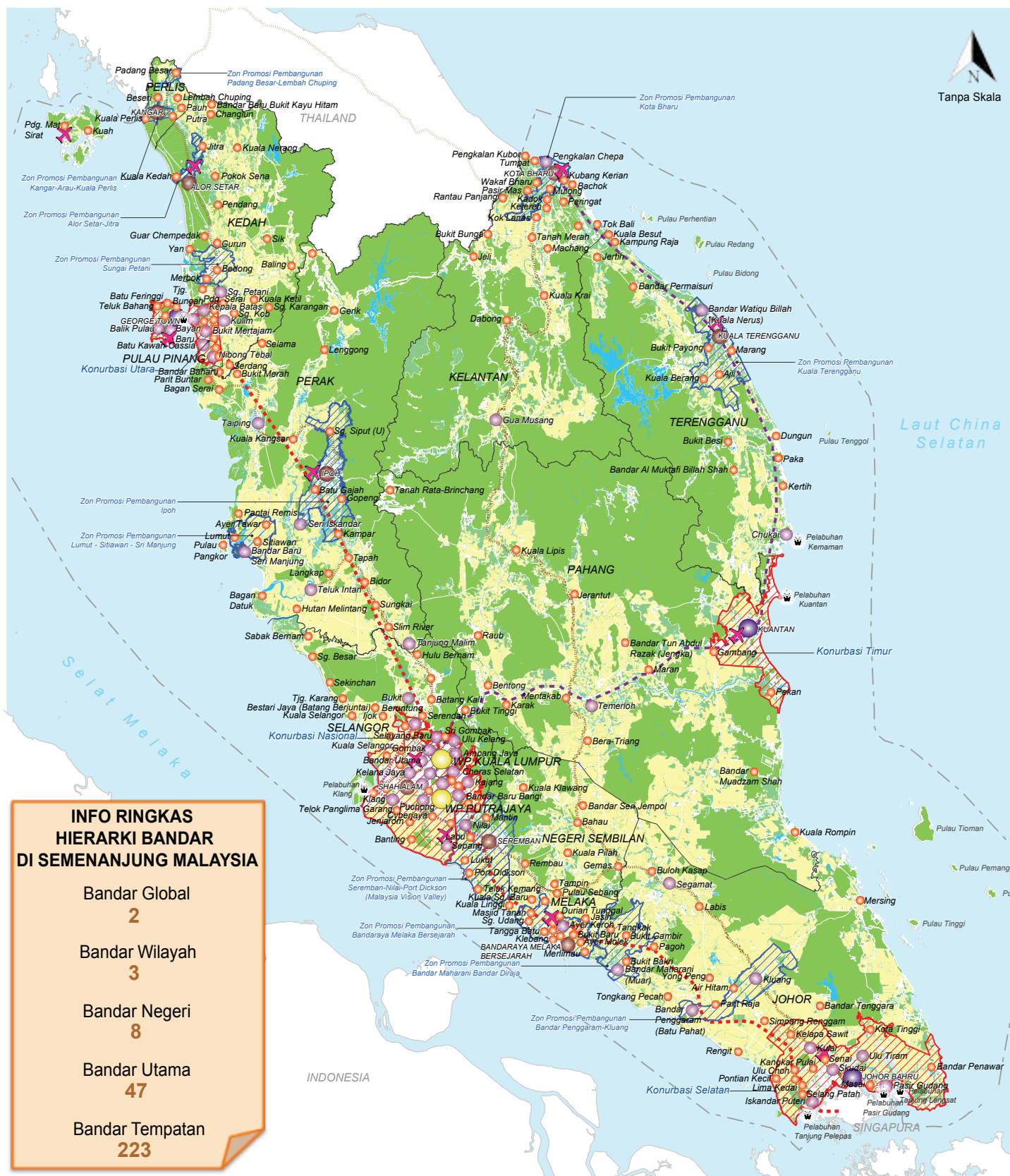
Lumut, Perak

Wilayah Persekutuan Putrajaya

Jadual 5.2: Klasifikasi dan Definisi Hierarki Bandar

NO.	HIERARKI	DEFINISI	SAIZ PENDUDUK
1	Bandar Global	Bandar Global merupakan bandar yang mempunyai kepentingan di dalam sistem ekonomi global. Ia mempunyai kesemua atau sebahagian besar daripada 13 kriteria Bandar Global berikut - 1. Pelbagai perkhidmatan kewangan antarabangsa terutamanya dalam bidang kewangan, insurans, harta tanah, perbankan, perakauan dan pemasaran 2. Ibu pejabat, syarikat-syarikat multinasional 3. Kewujudan ibu pejabat kewangan, bursa saham dan institusi kewangan utama 4. Mendominasi perdagangan dan ekonomi kawasan sekitar yang menjangkau wilayah 5. Pusat pembuatan utama dengan kemudahan pelaburan 6. Lokasi membuat keputusan penting yang memberi impak kepada negara dan dunia 7. Pusat idea-idea baru dan inovasi dalam perniagaan, ekonomi, budaya dan politik 8. Pusat media dan komunikasi untuk rangkaian global 9. Pengaruh terhadap negara yang memberi kesan signifikan di peringkat antarabangsa 10. Peratusan penduduk yang tinggi bekerja dalam sektor-sektor perkhidmatan dan maklumat 11. Institusi pendidikan yang berkualiti tinggi termasuk universiti terkenal, kehadiran pelajar antarabangsa dan kemudahan penyelidikan 12. Infrastruktur pelbagai fungsi menawarkan beberapa kemudahan dan perkhidmatan undang-undang, perubatan dan hiburan yang terbaik di dalam negara 13. Perhubungan laut dan udara antarabangsa yang meluas	>3.5 Juta Penduduk (untuk keseluruhan konurbasi)
2	Bandar Wilayah	Bandar Wilayah merupakan sebuah ibu negeri yang mempunyai pengaruh ekonomi dan pentadbiran yang melepasi sempadan wilayah dan negara. Ia mempunyai pengaruh ekonomi ke kawasan wilayah antarabangsa melebihi ibu negeri yang lain. Ia menepati beberapa kriteria Bandar Global seperti kriteria 1,2,4,5,7,9,10,11,12 dan 13.	>1.5 - 3.5 Juta Penduduk (untuk keseluruhan konurbasi)
3	Bandar Negeri	Bandar Negeri merupakan Ibu Negeri bagi setiap negeri yang tidak termasuk dalam kategori Bandar Global dan Bandar Wilayah. Fungsi utama bandar ini adalah sebagai pusat pentadbiran negeri dan juga sebagai pusat pertumbuhan ekonomi utama negeri. Tiada saiz minimum populasi ditetapkan untuk Bandar Negeri.	Tiada saiz penduduk minimum
4	Bandar Utama	Bandar Utama adalah bandar-bandar lain yang berperanan sebagai pusat pertumbuhan ekonomi yang signifikan dalam sesebuah negeri. Saiz minimum adalah 100,000 orang penduduk.	>100,000 Penduduk
5	Bandar Tempatan	Bandar Tempatan adalah bandar yang memberi perkhidmatan perniagaan dan/atau pentadbiran kepada kawasan yang lebih kecil berbanding Bandar Utama. Saiz populasi adalah antara 10,000 hingga 100,000 orang penduduk. Bandar pentadbiran daerah yang mempunyai penduduk kurang 10,000 adalah termasuk di bawah kategori ini.	10,000 - 100,000 Penduduk dan Pusat Pentadbiran Daerah (Jika kurang dari 10,000)

Rajah 5.6: Pelan Hierarki Bandar di Semenanjung Malaysia

PETUNJUK:

HIERARKI PETEMPATAN

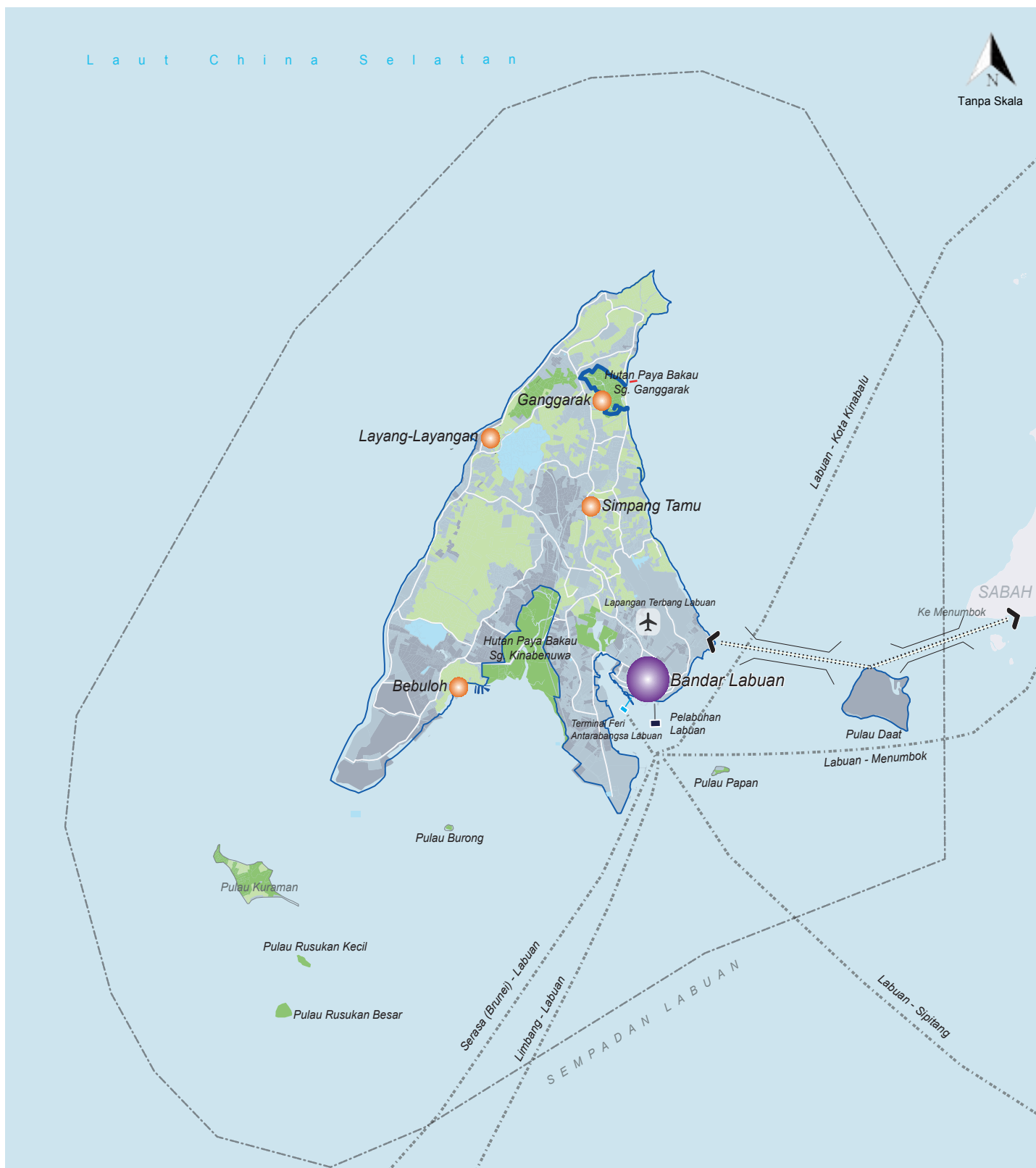
- Bandar Global
- Bandar Wilayah
- Bandar Negeri
- Bandar Utama
- Bandar Tempatan

GUNAH TANAH

- Kawasan Tepu Bina Sedia Ada
- Kawasan Aset Ekologi dan Jelapang Padi
- Kawasan Tanaman Komoditi Utama
- Kawasan Lain-lain Pertanian
- Badan Air

PENGANGKUTAN

- Lapangan Terbang
- Pelabuhan
- Jalan Raya
- Laluan Rel Berkembar
- Laluan KTM Pelabuhan Klang - Serendah
- Cadangan Landasan Kereta Api Berkelajuan Tinggi
- Cadangan Landasan Kereta Api Tumpat - Lembah Klang
- Sempadan Antarabangsa

Rajah 5.7: Pelan Hierarki Bandar Wilayah Persekutuan Labuan

PETUNJUK:

HIERARKI PETEMPATAN

- Bandar Wilayah
- Bandar Tempatan

KAWASAN PERTUMBUHAN

- Zon Promosi Pembangunan (ZPP)
- Tepu Bina Sedia Ada
- Tepu Bina Masa Hadapan

KAWASAN PEMELIHARAAN & PEMULIHARAAN

- Hutan
- Badan Air

KAWASAN PERTANIAN

- Tanaman Komoditi

LAIN-LAIN

- ✈ Pelabuhan
- ✈ Terminal
- ✈ Lapangan Terbang
- ✈ Jalan Raya
- ✈ Cadangan Jambatan
- ✈ Laluan Feri
- ✈ Sempadan Wilayah Persekutuan Labuan

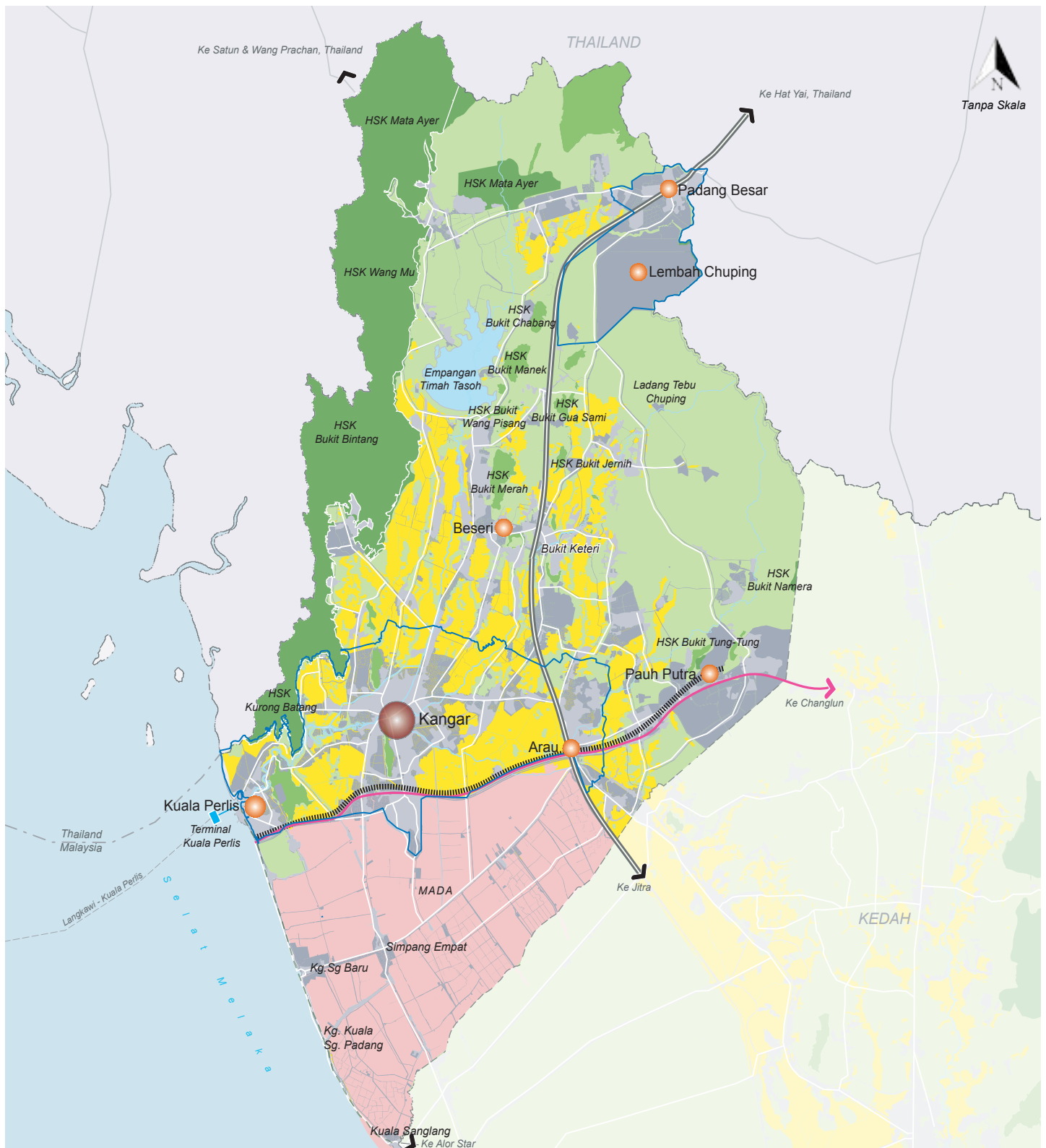
**INFO RINGKAS
HIERARKI BANDAR
WP LABUAN**

Bandar Wilayah

1

Bandar Tempatan

4

Rajah 5.8: Pelan Hierarki Bandar Negeri Perlis

PETUNJUK:

HIERARKI PETEMPATAN

- Bandar Negeri
- Bandar Tempatan

KAWASAN PERTUMBUHAN

- Zon Promosi Pembangunan
- Tepu Bina Sedia Ada
- Tepu Bina Masa Hadapan
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Sedia Ada)

KAWASAN PEMELIHARAAN & PEMULIHARAAN

- Hutan Simpanan Kekal & Kawasan Perlindungan
- Hutan
- Badan Air

KAWASAN PERTANIAN

- Jelapang Padi Negara
- Tanaman padi di Luar Jelapang Padi Negara
- Tanaman Komoditi

LAIN-LAIN

- ✈ Terminal
- Jalan Raya
- ~ Lebuhraya Sedia Ada
- ✈ Laluan Feri

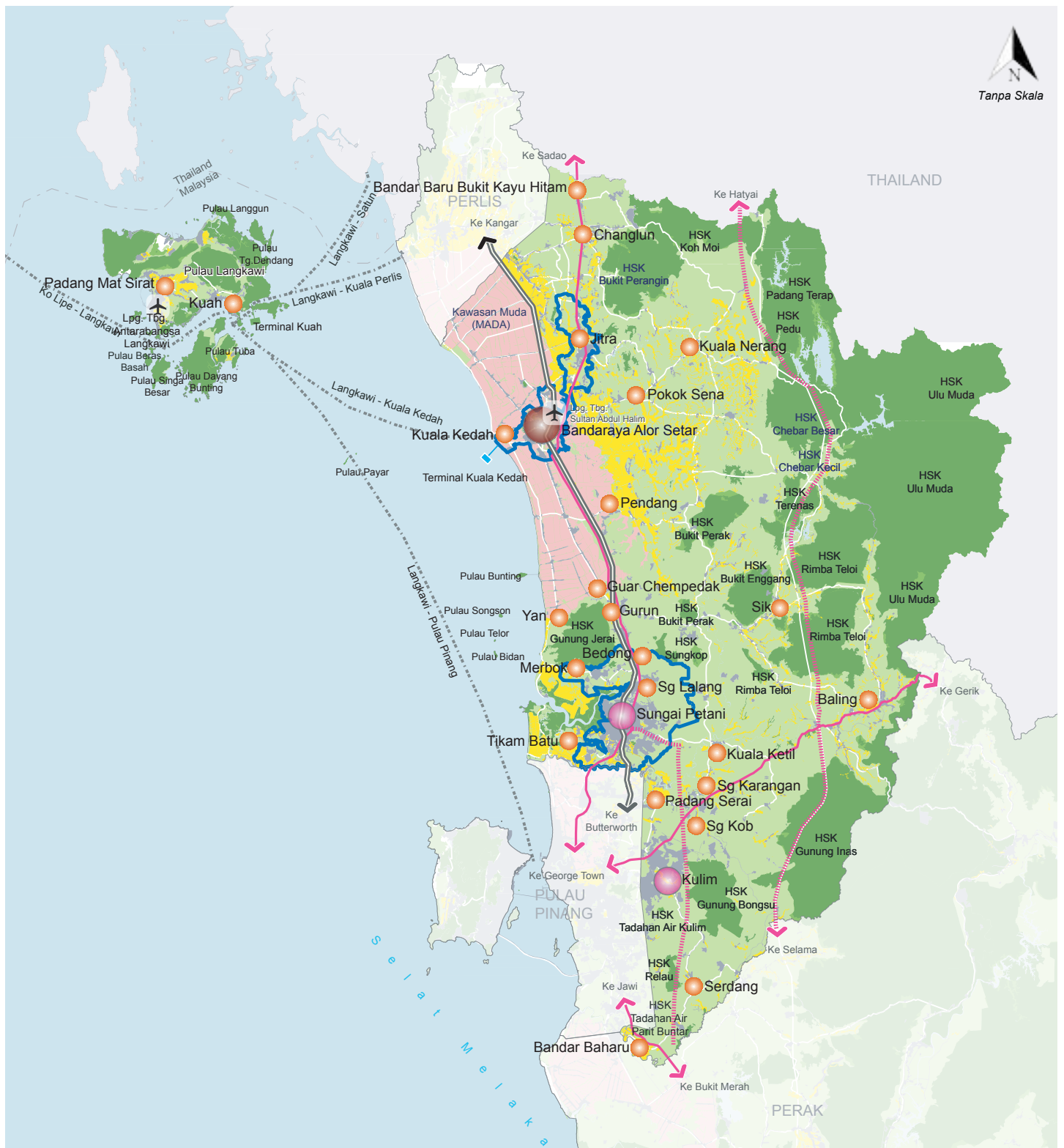
INFO RINGKAS HIERARKI BANDAR NEGERI PERLIS

Bandar Negeri

1

Bandar Tempatan

6

Rajah 5.9: Pelan Hierarki Bandar Negeri Kedah

PETUNJUK:

HIERARKI PETEMPATAN

- Bandar Negeri
- Bandar Utama
- Bandar Tempatan

KAWASAN PERTUMBUHAN

- Zon Promosi Pembangunan
- Tepu Bina Sedia Ada
- Tepu Bina Masa Hadapan
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Sedia Ada)

KAWASAN PEMELIHARAAN & PEMULIHARAAN

- Hutan Simpanan Kekal & Kawasan Perlindungan
- Hutan
- Badan Air

KAWASAN PERTANIAN

- Jelapang Padi Negara
- Tanaman Padi di Luar Jelapang Padi Negara
- Tanaman Komoditi

LAIN-LAIN

- ✈ Terminal
- ✈ Lapangan Terbang
- ~ Jalan Raya
- ~ Lebuhraya Sedia Ada
- ~ Jalan Cadangan
- ~ Laluan Feri

**INFO RINGKAS
HIERARKI BANDAR
NEGERI KEDAH**

- Bandar Negeri
1
- Bandar Utama
2
- Bandar Tempatan
24

Rajah 5.10: Pelan Hierarki Bandar Negeri Pulau Pinang

PETUNJUK:

HIERARKI PETEMPATAN

- Bandar Wilayah
- Bandar Utama
- Bandar Tempatan

KAWASAN PERTANIAN

- Jelapang Padi Negara
- Tanaman Padi di Luar Jelapang Padi Negara
- Tanaman Komoditi

KAWASAN PERTUMBUHAN

- Konurbasi
- Tepu Bina Sedia Ada
- Tepu Bina Masa Hadapan
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Sedia Ada)
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Cadangan)
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Negeri

KAWASAN PEMELIHARAAN & PEMULIHARAAN

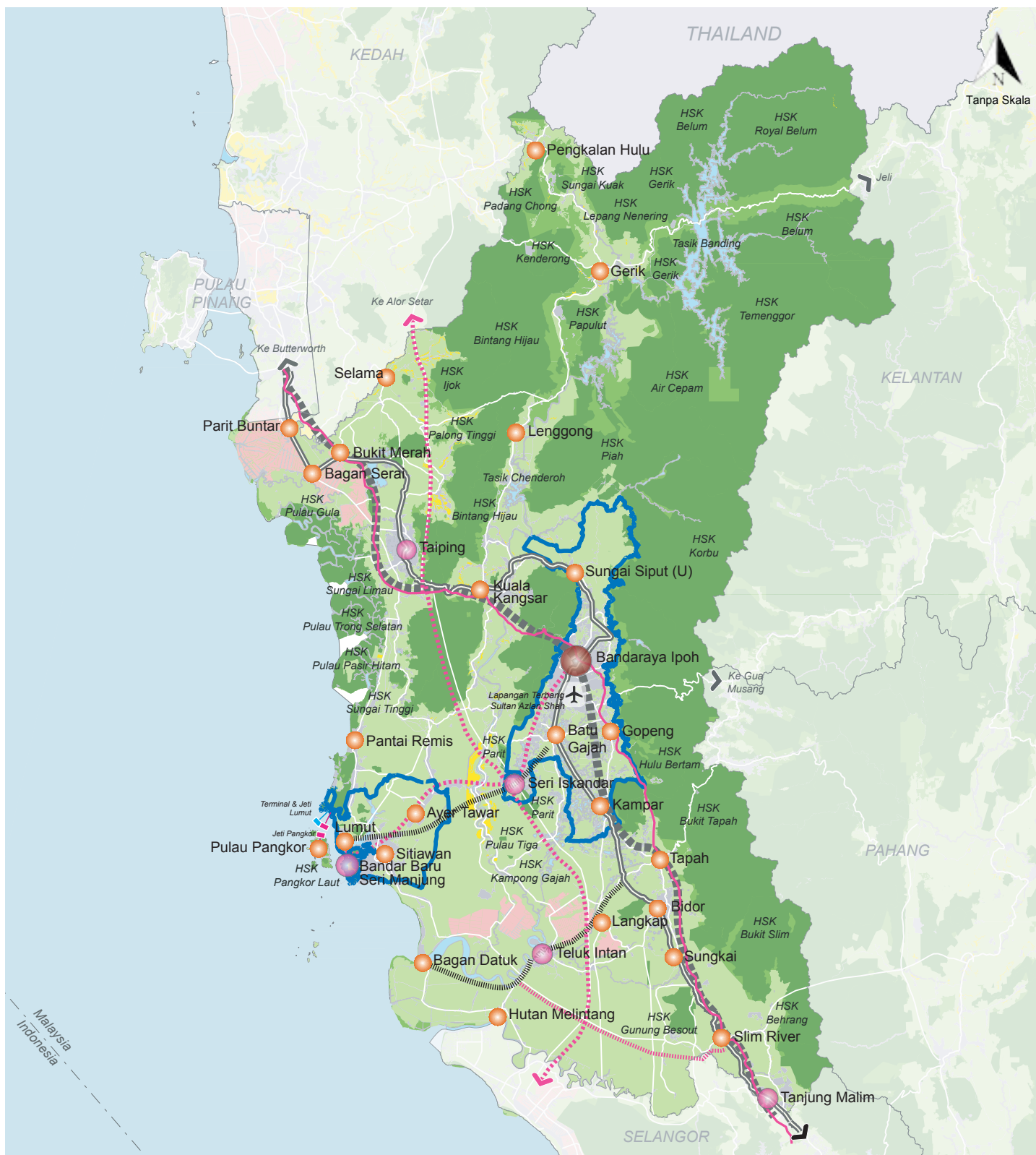
- Hutan Simpanan Kekal & Kawasan Perlindungan
- Hutan
- Badan Air

LAIN-LAIN

- ✈ Pelabuhan
- ✈ Lapangan Terbang
- Jalan Raya Sedia Ada
- Lebuhraya Sedia Ada
- Terowong Cadangan
- Laluan Feri

**INFO RINGKAS
HIERARKI BANDAR
NEGERI PULAU PINANG**

- Bandar Wilayah
1
- Bandar Utama
7
- Bandar Tempatan
31

Rajah 5.11: Pelan Hierarki Bandar Negeri Perak

PETUNJUK:

HIERARKI PETEMPATAN

- Bandar Negeri
- Bandar Utama
- Bandar Tempatan

KAWASAN PERTUMBUHAN

- Zon Promosi Pembangunan
- Tepu Bina Sedia Ada
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Sedia Ada)
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Cadangan)
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Negeri

KAWASAN PEMELIHARAAN & PEMULIHARAAN

- Hutan Simpanan Kekal & Kawasan Perlindungan
- Hutan
- Badan Air

KAWASAN PERTANIAN

- Jelapang Padi Negara
- Tanaman Padi di Luar Jelapang Padi Negara
- Tanaman Komoditi

LAIN-LAIN

- ✈ Terminal
- ✈ Jeti Penumpang
- ✈ Lapangan Terbang
- ~ Jalan Raya
- ~ Lebuhraya Sedia Ada
- ~ Lebuhraya Cadangan

**INFO RINGKAS
HIERARKI BANDAR
NEGERI PERAK**

Bandar Negeri

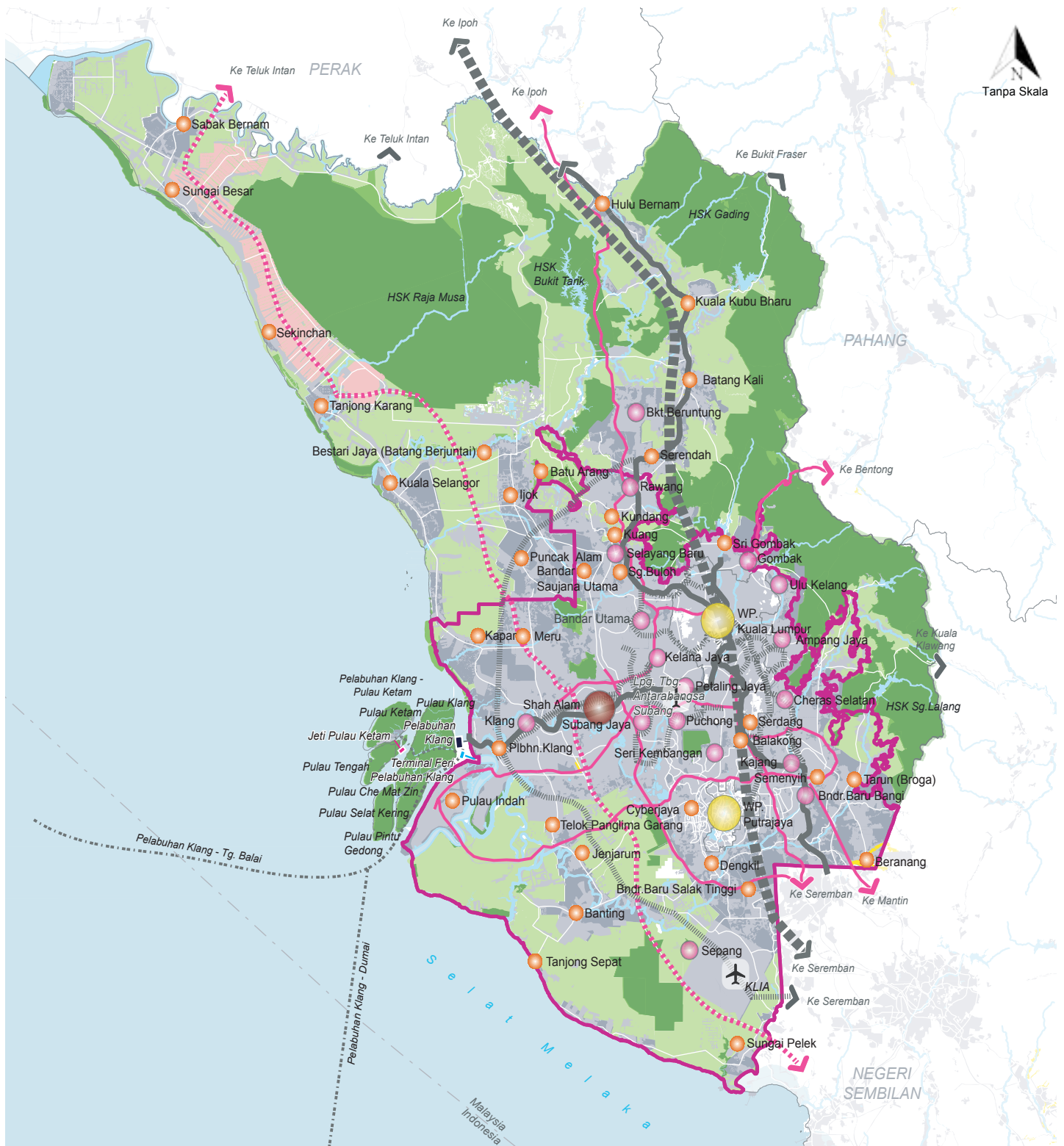
1

Bandar Utama

5

Bandar Tempatan

24

Rajah 5.12: Pelan Hierarki Bandar Negeri Selangor

PETUNJUK:

HIERARKI PETEMPATAN

- Bandar Global
- Bandar Negeri
- Bandar Utama
- Bandar Tempatan

KAWASAN PEMELIHARAAN & PEMULIHARAAN

- Hutan Simpanan Kekal & Kawasan Perlindungan
- Hutan
- Badan Air

KAWASAN PERTUMBUHAN

- Konurbasi
- Tepu Bina Sedia Ada
- Tepu Bina Masa Hadapan
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Sedia Ada)
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Cadangan)
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Negeri

KAWASAN PERTANIAN

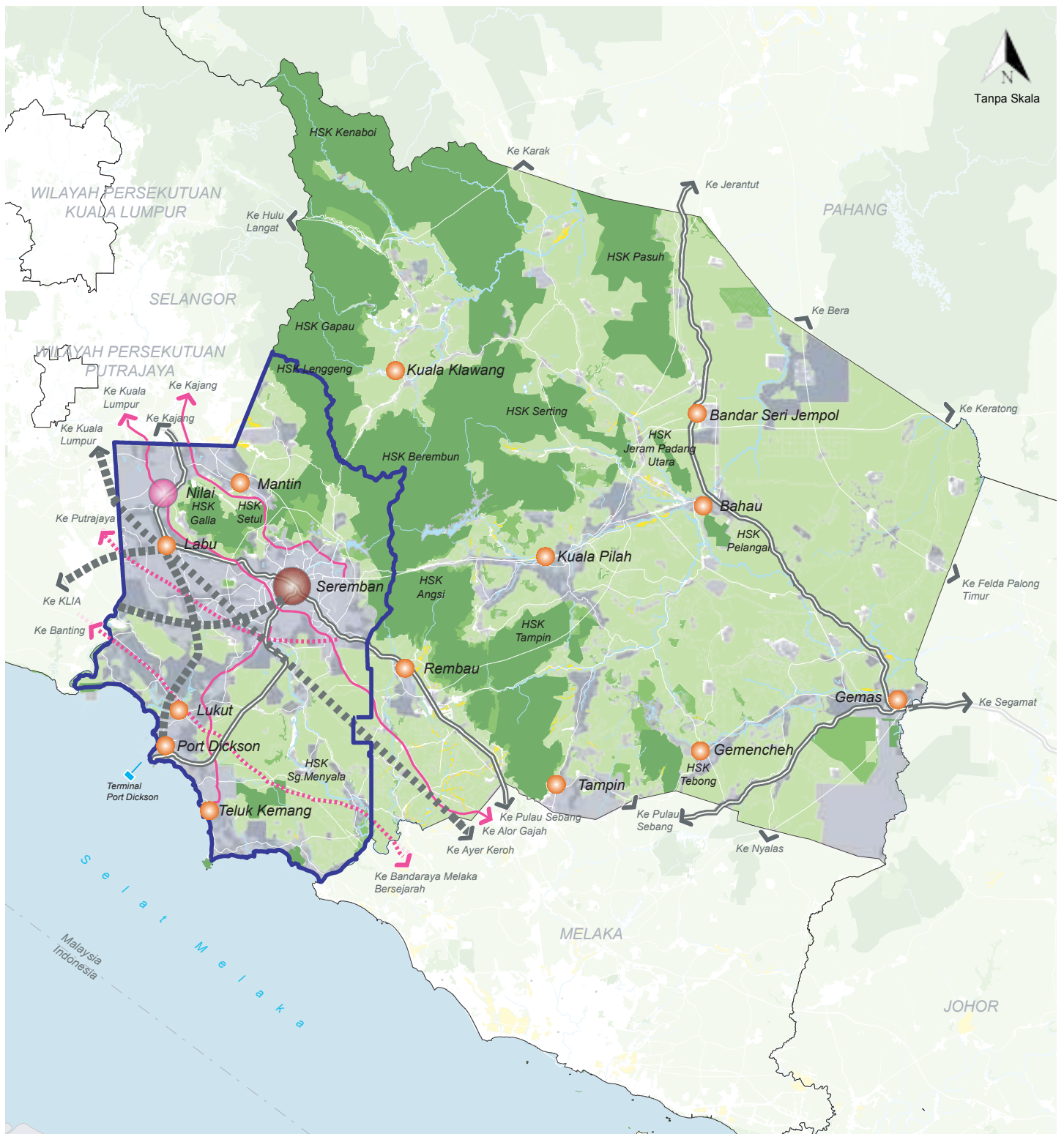
- Jelapang Padi Negara
- Tanaman Padi di Luar Jelapang Padi Negara
- Tanaman Komoditi

LAIN-LAIN

- Pelabuhan
- Terminal
- Jeti Penumpang
- Lapangan Terbang
- Jalan Raya
- Lebuhraya Sedia Ada
- Lebuhraya Cadangan
- Laluan Feri

**INFO RINGKAS
HIERARKI BANDAR
NEGERI SELANGOR**

- Bandar Negeri
1
- Bandar Utama
17
- Bandar Tempatan
35

Rajah 5.13: Pelan Hierarki Bandar Negeri Sembilan

PETUNJUK:

HIERARKI PETEMPATAN

- Bandar Negeri
- Bandar Utama
- Bandar Tempatan

KAWASAN PEMELIHARAAN & PEMULIHARAAN

- Hutan Simpanan Kekal & Kawasan Perlindungan
- Hutan
- Badan Air

KAWASAN PERTUMBUHAN

- Zon Promosi Pembangunan (ZPP)
- Tepu Bina Sedia Ada
- Tepu Bina Masa Hadapan
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Sedia Ada)
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Cadangan)

KAWASAN PERTANIAN

- Tanaman Padi di Luar Jelapang Padi Negara
- Tanaman Komoditi

LAIN-LAIN

- Terminal
- Jalan Raya
- Lebuhraya Sedia Ada
- Lebuhraya Cadangan

**INFO RINGKAS
HIERARKI BANDAR
NEGERI SEMBILAN**

- Bandar Negeri
1
- Bandar Utama
1
- Bandar Tempatan
13

Rajah 5.14: Pelan Hierarki Bandar Negeri Melaka

PETUNJUK:

HIERARKI PETEMPATAN

- Bandar Negeri
- Bandar Utama
- Bandar Tempatan

KAWASAN PEMELIHARAAN & PEMULIHARAAN

- Hutan Simpanan Kekal & Kawasan Perlindungan
- Badan Air
- 🌿 Tapak Warisan Dunia

KAWASAN PERTUMBUHAN

- Zon Promosi Pembangunan
- Tepu Bina Sedia Ada
- Tepu Bina Masa Hadapan
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Sedia Ada)
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Cadangan)
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Negeri

KAWASAN PERTANIAN

- Tanaman Padi di Luar Jelapang Padi Negara
- Tanaman Komoditi

LAIN-LAIN

- ✈ Pelabuhan
- ✈ Lapangan Terbang
- Jalan Raya
- Lebuhraya Sedia Ada
- Lebuhraya Cadangan
- Laluan Feri

INFO RINGKAS HIERARKI BANDAR NEGERI MELAKA

Bandar Negeri

1

Bandar Utama

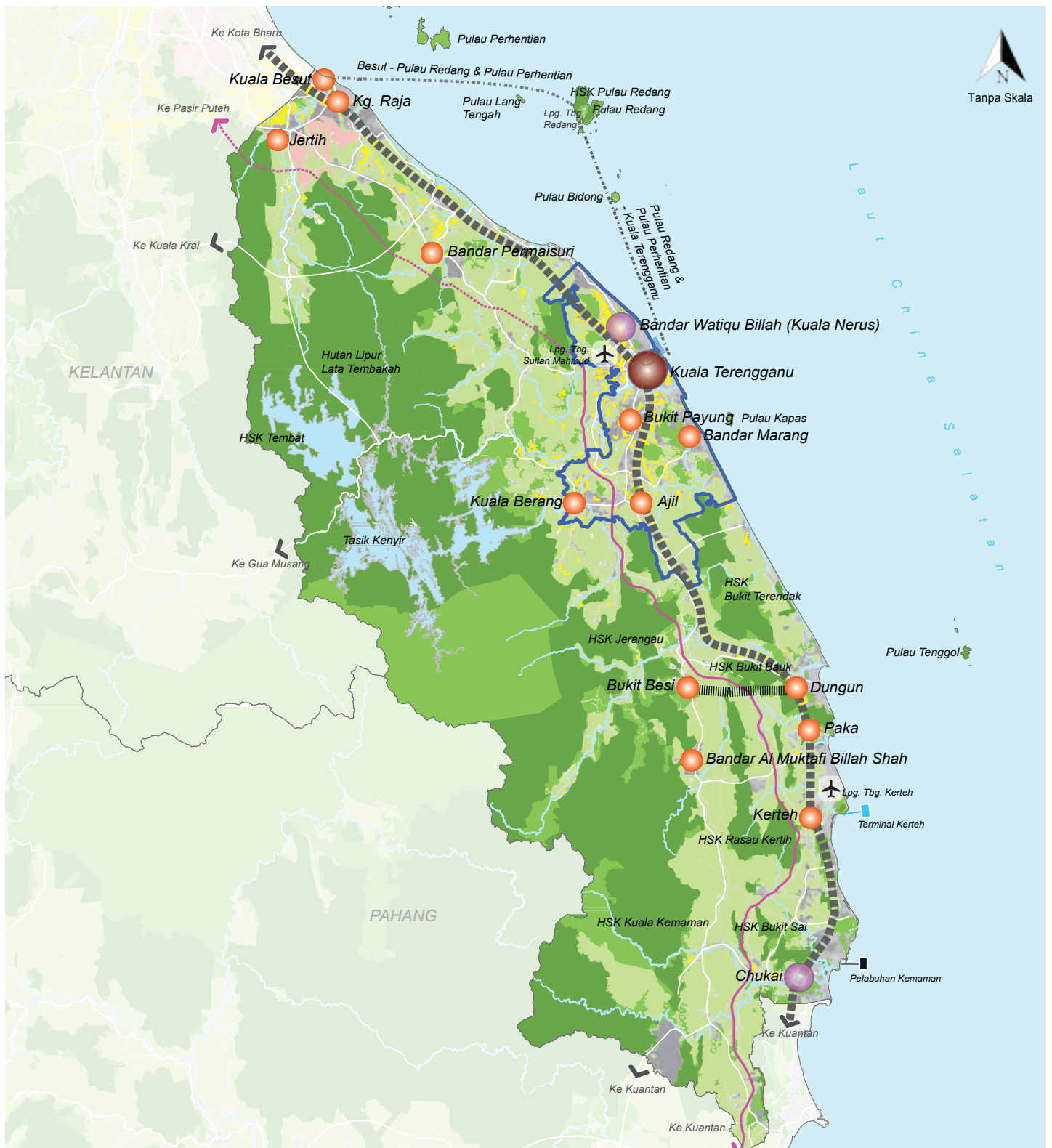
1

Bandar Tempatan

17

Rajah 5.16: Pelan Hierarki Bandar Negeri Pahang

Rajah 5.17: Pelan Hierarki Bandar Negeri Terengganu

PETUNJUK:

HIERARKI PETEMPATAN

- Bandar Negeri
- Bandar Utama
- Bandar Tempatan

KAWASAN PEMELIHARAAN & PEMULIHARAAN

- Hutan Simpanan Kekal & Kawasan Perlindungan
- Hutan
- Badan Air

KAWASAN PERTUMBUHAN

- Zon Promosi Pembangunan
- Tepu Bina Sedia Ada
- Tepu Bina Masa Hadapan
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Cadangan)
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Negeri

KAWASAN PERTANIAN

- Jelapang Padi Negara
- Tanaman Padi di Luar Jelapang Padi Negara
- Tanaman Komoditi

LAIN-LAIN

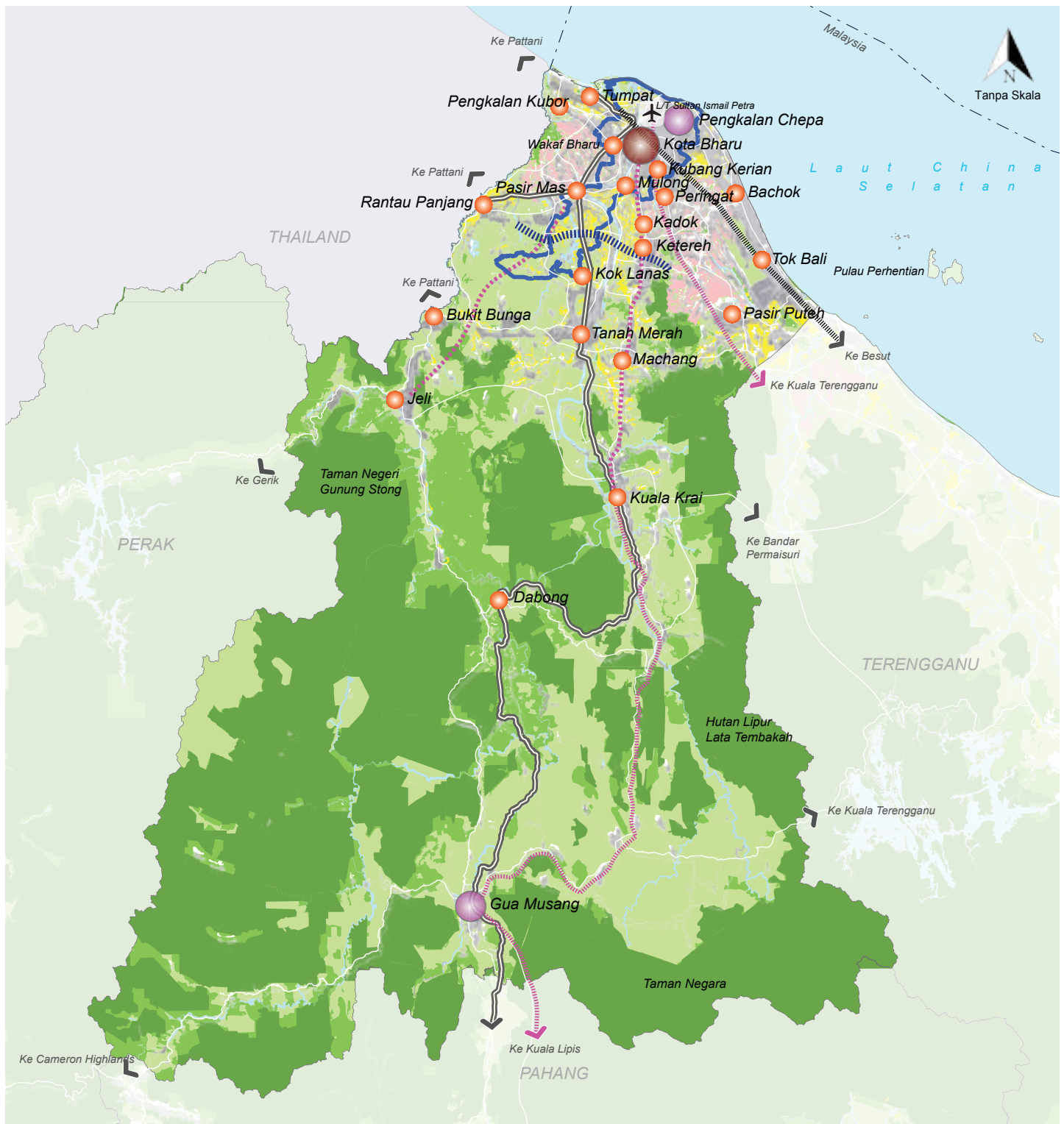
- ✈ Pelabuhan
- ✈ Terminal
- ✈ Lapangan Terbang
- ✈ Jalan Raya
- ✈ Lebuhraya Sedia Ada
- ✈ Lebuhraya Cadangan
- ✈ Laluan Feri

**INFO RINGKAS
HIERARKI BANDAR
NEGERI TERENGGANU**

Bandar Negeri
1

Bandar Utama
2

Bandar Tempatan
13

Rajah 5.18: Pelan Hierarki Bandar Negeri Kelantan

PETUNJUK:

HIERARKI PETEMPATAN

- Bandar Negeri
- Bandar Utama
- Bandar Tempatan

KAWASAN PEMELIHARAAN & PEMULIHARAAN

- Hutan Simpanan Kekal & Kawasan Perlindungan
- Hutan
- Badan Air

KAWASAN PERTUMBUHAN

- Zon Promosi Pembangunan
- Tepu Bina Sedia Ada
- Tepu Bina Masa Hadapan
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Nasional (Cadangan)
- Koridor & Hab Pembangunan Transit Negeri

KAWASAN PERTANIAN

- Jelapang Padi Negara
- Tanaman Padi di Luar Jelapang Padi Negara
- Tanaman Komoditi

LAIN-LAIN

- Terminal
- Lapangan Terbang
- Jalan Raya
- Lebuhraya Sedia Ada
- Lebuhraya Cadangan

INFO RINGKAS HIERARKI BANDAR NEGERI KELANTAN

- Bandar Negeri 1
- Bandar Utama 2
- Bandar Tempatan 20

5.5 Fungsi dan Ciri-Ciri Khas Bandar

Bandar-bandar yang mempunyai fungsi dan ciri-ciri khas (special feature towns) perlu dibangunkan mengikut potensi dan keistimewaan masing-masing (Rujuk Lampiran 2). Terdapat tiga (3) langkah yang perlu dilaksanakan oleh PBN/PBT -

- i. Mengenalpasti bandar-bandar yang mempunyai fungsi dan ciri-ciri khas seperti -
 - a. Bandar Sempadan;
 - b. Bandar Pelancongan;
 - Bandar Pesisiran Pantai;
 - Bandar Tanah Tinggi;
 - *Nature Based/Ecotourism*;
 - Bandar Bersejarah/Warisan;
 - Bandar Diraja
 - c. Bandar Berciri Khas (Special Role Centre);
 - Bandar Aeropolis;
 - Bandar Tentera;
 - Bandar Berteknologi Tinggi/ICT
 - d. Bandar Perindustrian Khas;
 - e. Bandar Pelabuhan; dan
 - f. Bandar Pendidikan
- ii. Membangunkan ekonomi bandar ciri khas mengikut keistimewaan masing-masing dengan menyediakan kemudahan sokongan.
- iii. Merancang dan memelihara zon guna tanah untuk mengekalkan keistimewaan masing-masing.

Bandar Diraja, Kuala Kangsar